

УДК: 378.147

DOI <https://doi.org/10.34142/27091805.2024.5.02.06>© **Оксана Васильєва**

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри музичного мистецтва
ХНПУ імені Г.С. Сковороди
Харків, Україна

email: voksana.vasylieva@hnpu.edu.ua<https://orcid.org/0000-0002-8918-4357>© **Володимир Фомін**

доктор педагогічних наук, професор
декан факультету мистецтв ХНПУ
імені Г.С. Сковороди
Харків, Україна

email: v.v.fomin@hnpu.edu.ua<https://orcid.org/0000-0002-8652-2023>

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА МИСТЕЦЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЯХ (НА ПРИКЛАДІ ФАКУЛЬТЕТУ МИСТЕЦТВ ХНПУ ІМЕНІ Г.С.СКОВОРОДИ)

У статті досліджено досвід дистанційного навчання на факультеті мистецтв Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди за спеціальностями 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво), 014.14 Середня освіта (Образотворче мистецтво), 022 Дизайн, 024 Хореографія; розглянуто різні аспекти дистанційного навчання в контексті мистецької освіти: використання онлайн-платформ, інтерактивні методи навчання, зворотний зв'язок між студентами та викладачами.

Авторами проаналізовано як позитивні аспекти оф-лайн навчання (гнучкий графік, доступність освіти, індивідуальний темп навчання, безперервність освіти), так і виклики, пов'язані з особливостями мистецьких дисциплін (неможливість безпосереднього контакту з викладачем, відсутність доступу до спеціалізованого обладнання, обмеження можливості для розвитку практичних навичок та творчої колаборації).

У ході роботи сформульовано рекомендації щодо оптимізації організації дистанційного навчання на факультеті мистецтв, які можуть бути корисними для інших вищих навчальних закладів, що здійснюють підготовку фахівців у сфері мистецтва.

Ключові слова: дистанційне навчання, мистецька освіта, вищі навчальні заклади, онлайн-платформи, інтерактивні методи, зворотний зв'язок

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Повномасштабне вторгнення росії в Україну стало визначальним фактором для всіх сфер життя українського суспільства, у тому числі й для освіти. Харківські вищі, що опинилися в епіцентрі військових дій, стикаються з безпрецедентними викликами. Фізична безпека студентів та викладачів, руйнування навчальних корпусів, перебої з комунікаціями та енергопостачанням, психологічний тиск – це лише деякі з проблем, які ускладнюють освітній процес. Реалізація навчання в дистанційному режимі стало не лише необхідністю, а й єдиним

можливим способом забезпечити його безперервність та зберегти культурно-освітній фонд країни.

Факультет мистецтв Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, як і інші навчальні заклади, опинився перед безпрецедентним викликом – організацією ефективного освітнього процесу в умовах війни. Перехід на дистанційну форму навчання, спричинений спочатку пандемією, а потім повномасштабною війною, поставив перед факультетом мистецтв нові виклики: адаптацію до онлайн-навчання творчих спеціаль-

ностей, яка вимагає значних зусиль і ресурсів від усіх учасників освітнього процесу.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Дистанційне навчання у вищих навчальних закладах стало невід'ємною частиною сучасного освітнього процесу, проте викликало низку проблем, які потребують детального аналізу. Узагальнення результатів наукових досліджень з обраної теми дозволив виявити найбільш актуальні наукові розвідки. Так, загальні питання забезпечення якості змішаного та дистанційного навчання відображені у роботах Т. Васильєвої (2023), С. Котенко (2023), С. Мартиненко (2020). Предметом дослідження особливостей організації дистанційного навчання для творчих спеціальностей стали праці А.Бондаренко (2019), О. Васильєвої (2023), С. Ржечицької (2022). Технічні та психологічні труднощі виникають під час дистанційного навчання в умовах воєнного стану знайшли втілення у публікаціях Л. Лондар (2022). Інноваційні підходи до організації дистанційного навчання були розроблені дослідниками Є. Карпенком (2023), І. Парфентьевою (2024), А. Соколовою (2022). Можливості для розвитку дистанційної освіти в галузі мистецтв розкрито у доробках Л. Гврилової (2017), Ю. Касатонової (2017).

Аналіз вище названих досліджень доводить, що особливості мистецьких спеціальностей передбачають розвиток практичних навичок та творчого потенціалу, роблять їх найбільш вразливими у контексті дистанційного навчання. Важко не погодитися з думкою про те, що дистанційне навчання ускладнює оцінювання творчих робіт студентів, оскільки не дозволяє в повній мірі оцінити їх індивідуальний стиль та техніку виконання, а недостатня кількість спеціалізованого програмного забезпечення та обладнання для дистанційного навчання в мистецьких галузях є одним з основних факторів, що обмежують ефективність такого навчання.

У зв'язку з цим особливого значення набувають дослідження, які відображають досвід роботи кафедр та факультетів мистецького спрямування.

Формулювання цілей та завдань статті. Мета даної публікації полягає в узагальненні та систематизації досвіду дистанційного навчання

на факультеті мистецтв ХНПУ імені Г.С. Сковороди, виявлені сильних та слабких сторін такої форми освіти в контексті специфіки мистецьких дисциплін. Поставлені завдання статті концентрують увагу на оцінюванні потенціалу дистанційного навчання для розвитку мистецької освіти, визначити його переваги та можливості для індивідуалізації навчального процесу, а також визначенні основних викликів, з якими стикаються студенти та викладачі факультету при дистанційному навчанні, зокрема, пов'язані з особливостями творчих процесів, практичних занять та оцінювання.

Виклад основного матеріалу. Організація дистанційного навчання на факультеті базувалася на нормативних документах Міністерства освіти і науки України, а також внутрішніх положеннях університету (Про затвердження Положення про дистанційне навчання, 2024; Положення про використання технологій дистанційного навчання в освітньому процесі харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, 2021; Положення про стажування педагогічних і науково-педагогічних працівників на платформі дистанційної освіти MOODLE (BC-16), 2022).

Ці документи визначали загальні принципи організації дистанційного навчання, вимоги до навчальних програм та матеріалів, а також права та обов'язки учасників освітнього процесу.

Необхідно зазначити, що організація освітнього процесу на факультеті мистецтв базується на комплексному підході, який враховує як педагогічні аспекти (розвиток професійних навичок та особистості), так і технічні (забезпечення якісного навчання за допомогою ІТ-інструментів) у контексті дистанційного формату навчання. Для ефективного управління освітнім процесом на факультеті мистецтв створено електронну базу даних студентів і викладачів, розроблено та розміщено на платформі MOODLE електронні курси з усіх навчальних дисциплін факультетських спеціальностей, а також ведеться електронна документація для обліку роботи викладачів і студентів.

Дистанційне навчання розглядається нами як невід'ємна частина викладання всіх освітніх компонентів освітніх програм представлених

кафедрами дизайну, музичного мистецтва, образотворчого мистецтва та хореографії, тому на факультеті постійно проводиться IT-підготовка викладачів. Вони проходять курси «Застосування MOODLE у діяльності викладача» та «Робота в MOODLE (базовий рівень)», беруть участь у семінарах з MOODLE і можуть стажуватися на платформі. Значна кількість викладачів факультету завершили дистанційні курси «Цифрові інструменти GOOGLE для освіти» базового і середнього рівня. Для підвищення професійної компетентності викладачів у сфері дистанційного навчання на факультеті організуються регулярні методичні семінари. Серед них особливу увагу привертають такі заходи, як: «Зміст і структура дистанційного курсу дисциплін індивідуального циклу на ПДН MOODLE» (О. Васильєва), «Проведення підсумкової атестації на ПДН MOODLE» (В. Фомін), «Специфіка викладання дизайнерських дисциплін в дистанційному навчанні» (Л. Григорова, Н. Житеньова) та «Використання кейс-завдань для дистанційної роботи хореографів» (В. Косиченко, Б. Фоменко). Учасники семінарів обговорюють особливості викладання різних дисциплін в онлайн-форматі, діляться досвідом використання платформи MOODLE та інших цифрових інструментів.

Значна частина навчальних дисциплін факультету має творчий характер, що передбачає індивідуальну форму навчання. Це стосується таких дисциплін, як: «Основний музичний інструмент», «Додатковий музичний інструмент», «Хорове диригування», «Постановка голосу», «Практикум за кваліфікацією» та «Практикум з виконавської діяльності хореографа». Для забезпечення ефективного навчання за такими предметами в умовах дистанційного формату було розроблено спеціальну структуру електронних курсів, яка передбачає: візитівки, навчальні та робочі програм з дисципліни, алгоритм їх вивчення, інформацію про структуру курсу, детальний опис навчального матеріалу, критерії оцінювання та індивідуальний зворотній зв'язок від викладача.

Розроблені дистанційні курси враховують особливості тривалого навчання за дисциплінами індивідуального циклу (6-8 семестрів) та забезпечують поступове нарощування складності навчального матеріалу (Васильєва

О.В., 2021). Саме з цією метою в ньому розміщено навчальну і робочі програму з дисципліни, що дає змогу здобувачу досягнути зміст предмету відразу в повному обсязі. Таким чином створюється віртуальний клас викладача, де для кожного студента відводиться окрема секція з індивідуальною програмою (нотні приклади у форматах pdf або jpg), URL-посилання на веб-ресурси (ZOOM, MEET) для проведення онлайн занять, комплекси методично ілюстративних матеріалів (фонограми партитур та інструментальних супроводів в різних темпах; аудіо партій хорових та вокальних творів; посилання на зразки виконання музичних творів; відео для відпрацювання технічних складностей, глосарії), скріншоти або посилання на відео проведених занять.

Наш факультет дотримується загальної практики дистанційного навчання і використовує в освітньому процесі поєднання синхронного і асинхронного режимів. Це надає можливості викладачу за будь-яких умов забезпечити безперервність освітнього процесу. Проведений аналіз пристроїв, з якими працюють студенти і викладачі, дав можливість визначитися з інструментами дистанції освіти. На факультеті використовуються різні дистанційні платформи, (MOODLE, Google Classroom), мультимедійні ресурси (Padlet, Jamboard, Quizlet, Kahoot), додатків та програмних забезпечень для проведення відеоконференцій та відеозустрічей (ZOOM, Skype, MEET, Viber, Telegram).

В основному специфіка викладання мистецьких дисциплін вимагає синхронного режиму роботи. Прямі трансляції — один із найпростіших у підключенні видів дистанційного навчання, доступний у багатьох соціальних мережах (Instagram, Facebook, Viber, Telegram). Саме він дає моментальний зворотний зв'язок, що створює атмосферу уроку, максимально наближену до оригінальної. Прямі включення найбільш зручні для проведення таких дисциплін індивідуального циклу, як «Основний музичний інструмент», «Додатковий музичний інструмент», коли процес навчання відбувається у режимі «викладач – студент» і не потребує роботи з концертмейстером.

На дисциплінах «Хорове диригування», «Постановка голосу», Практикум з виконавсь-

кої діяльності хореографа» участь концертмейстера необхідна і вимагає застосування групових чатів, для яких ми використовуємо програмне забезпечення для проведення відеоконференцій ZOOM, SKYPE, GOOGLE MEET. Вони мають значно ширші можливості і дають змогу демонструвати екран, працювати у групах за допомогою сесійних залів, використовувати інтерактивні дошки. Важливу роль у роботі в синхронному режимі відіграє концертмейстер. Він чітко дотримується темпових позначень, а виконавці уважно дослухаються до його гри. В такому випадку студенти сприймають гру наживо як фонограму.

Ми погоджуємося з думкою Є. Карпенка, що практичне навчання за такими курсами в он-лайн форматі може привести до втрати якості освіти, оскільки необхідна наявність відповідного технічного та програмного забезпечення (Карпенко Є. (2021), с. 347), і намагаємося мінімізувати втрати.

Під час роботи хорового класу в режимі он-лайн функція демонстрації екрана дозволяє всім учасникам одночасно слідкувати за роботою з партитурою. Це сприяє чіткішій організації заняття, виділенню складних епізодів та їх опрацюванню. Завдяки цій функції можна спільно переглядати відеозаписи, використовувати онлайн перекладач для комунікації з іноземними студентами. На заняттях з хорового класу також застосовуються сесійні зали для роботи з окремими партіями хору, де за кожною групою закріплюється хормейстер, концертмейстер або студент-практикант старших курсів для проведення репетицій. Керівник хору може контролювати процес, переходячи між сесійними залами.

Для моделювання хорового звучання використовуються електронні тренажери мідіпартитур, що дозволяє студентам тренувати самостійність і впевненість у виконанні партій. Студенти отримують мідіпартитури і використовують їх на заняттях. Можлива робота як з одного пристрою, відображаючи партитуру на екран для відпрацювання темпу й динаміки, так і з двох пристроїв, коли студент працює з телефону (Васильєва О.В., Мартиненко І.І., Королевська Т.О., 2023).

Для забезпечення ефективного навчання в дистанційному форматі творчих дисци-

плін, таких як «Живопис», «Рисунок» та інших, викладачі кафедри дизайну активно використовують сучасні інформаційно-комунікаційні технології. Враховуючи специфіку практичної діяльності студентів-дизайнерів, особлива увага приділяється розробці авторських проєктів за допомогою педагогічних технологій, таких як навчання у малих групах, дискусії, мозковий штурм, круглі столи, рольові та ділові ігри, ситуаційний аналіз (Case-Study) і метод проєктів. Для забезпечення ефективного навчального процесу в дистанційному форматі викладачі кафедри дизайну активно опановують сучасні інформаційно-комунікаційні технології, зокрема, використовують онлайн-дошку Padlet для демонстрації найкращих творчих робіт і проведення онлайн виставок (Григорова Л.С., Житеньова Н.В., 2022).

Для налагодження зворотного зв'язку зі здобувачами, їх опитування і актуалізації знань ми використовуємо онлайн-сервіс Kahoot, де викладачі створюють власні інтерактивні тести. Ефективним також стало впровадження інтерактивних вікторин і тестувань на платформі Quizizz. Перспективним інструментом для організації освітнього процесу є Miro, який викладачі кафедри застосовують не тільки для представлення навчальних матеріалів і демонстрації студентських робіт, але й для розробки практичних завдань, де призначають відповідальних за їх виконання.

Під час командної роботи, наприклад мозкових штурмів, студенти мають можливість додавати власні коментарі та оцінювати коментарі інших. Крім того, викладачі активно користуються онлайн-сервісом LearningApps для створення різноманітних завдань, таких як кросворди, ребуси та завдання на співставлення елементів, наприклад декору з інтер'єром або поєднання кольорових палітр для певного дизайну (Григорова Л.С., Житеньова Н.В., 2022).

При викладанні дисциплін «Історія образотворчого мистецтва», «Теорія і історія образотворчого мистецтва» та «Історія сучасного аудіовізуального мистецтва» активно використовуються цифрові ресурси провідних світових музеїв, таких як Лувр, Мюнхенська пінакотека, Дрезденська картинна галерея та музей Прадо (Алтухова А.В., Ростовцева Н.С., 2021). Студенти мають можливість віртуально відвідати

виставки, детально розглянути образи та ознайомитися з довідковою інформацією, а також використання інтерактивних елементів веб-ресурсів дозволяє здобувачам освіти самостійно досліджувати різні стилі та напрямки в мистецтві.

Найбільш яскраво проявляється поєднання синхронного та асинхронного режиму навчання у «Кейс-технологіях». Це ефективний спосіб взаємодії між всіма учасниками освітнього процесу у зручних для них час. «Кейс-технологія» полягає в створенні і комплектації навчально-методичних матеріалів в спеціальний набір (кейс) і їх передачу (пересилку) здобувачам.

Кейс-заняття, що є одним з елементів кейс-технології, мають ряд переваг: можливість виконувати завдання у будь-який слушний час; відсутність залежності від стабільності і швидкості мережі Інтернету; методичний інструмент для творчого розвитку здобувачів і їх співтворчості з педагогом.

Алгоритм використання кейс-занять для дистанційної роботи по хореографії передбачає: підготовку і розміщення практичного і теоретичного матеріалу на платформі дистанційної освіти Moodle, Instagram, YouTube. Запис відео-вправ і комбінацій, що виконуються викладачами або демонстраторами, запис основних учбово-тематичних блоків: партерна гімнастика, комплекс розминкових вправ, комплекс вправ у станка і на середині залу, танцювальні елементи класичного, народно-сценічного, сучасного бального та сучасного танців, трюкові елементи, підбірка концертних програм – зразків хореографічного мистецтва (Єфімова О., Барабаш О., Подкопай Є., Сидоренко В, 2023).

Практика роботи факультету мистецтв свідчить, що у процесі вивчення дисциплін професійної підготовки студенти опрацьовують теоретичні матеріали, проходять тестування, створюють хореографічні комбінації та етюди, переглядають відеофільми, концерти провідних хореографічних, хорових та му-

зично-інструментальних колективів, балети, оперні вистави, сольні концерти відомих виконавців, а також готують рецензії, характеристики та мультимедійні презентації. Втім необхідно зазначити, що незважаючи на значну роль дистанційних технологій у навчальному процесі, вони не можуть повністю замінити безпосереднє спілкування викладача зі студентами та практичні заняття, які є невід'ємною частиною освітнього процесу, особливо в таких творчих спеціальностях як музичне та образотворче мистецтво, дизайн і хореографія.

Висновки. Отже, дистанційне навчання на факультеті мистецтв показало як свої переваги, так і недоліки. З одного боку, воно дозволило забезпечити безперервність освітнього процесу в складних умовах. З іншого боку, виявилися певні труднощі, пов'язані з організацією практичних занять, відсутністю прямого контакту між студентами та викладачами. Для подальшого вдосконалення дистанційного навчання необхідно звернути увагу на розробку більш інтерактивних форм навчання, забезпечення технічної підтримки студентів та викладачів, а також розробку спеціальних методичних рекомендацій для викладання творчих дисциплін в дистанційному форматі.

Перспективи подальших досліджень у галузі дистанційного навчання на мистецьких спеціальностях відкривають значні можливості для вдосконалення педагогічних підходів і підвищення якості освіти. Насамперед, важливо дослідити адаптацію мистецьких дисциплін до цифрового середовища, оскільки практичні навички в таких спеціальностях складно перевести в онлайн-формат без втрати ефективності навчання. Крім того, важливим аспектом є психологічний вплив дистанційного навчання на студентів, особливо у контексті мотивації, емоційної стійкості та креативності. Цікавими в цьому плані є інтерактивні методи та гейміфікація, які можуть сприяти підвищенню залученості студентів, розвитку їх творчого мислення та кращому засвоєнню матеріалу, зокрема завдяки VR і AR-технологіям.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Гаврілова, Л., & Катасонова, Ю. (2017). Теоретичні аспекти впровадження дистанційного навчання в Україні. *Освітологічний дискурс*, 168–182. <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2017.1-2.1682>
- Алтухова, А.В., Ростовцева, Н.С. (2021). Можливості використання дистанційного навчання у підготовці майбутніх вчителів образотворчого мистецтва. *Scientific collection «interconf»*, (58), 97–103. <http://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/6838>
- Бондаренко, А. (2019). Дистанційна освіта музикантів-виконавців: проблеми та перспективи. *Імідж сучасного педагога*, №5 (194), С.80-81 [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-3\(192\)-69-72](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-3(192)-69-72)
- Васильєва, О.В. (2021). Організація викладання хорового диригування з використанням дистанційної платформи MOODLE. *Диригентсько-хорова освіта: синтез теорії та практики* (с. 6–9). ХНУМ імені І.П. Котляревського.
- Васильєва, О.В., Мартиненко, І.І., Королевська, Т.О. (2023). Підготовка та організація кваліфікаційного іспиту з диригування хором в умовах дистанційного навчання. *Час мистецької освіти. Мистецька освіта: реалії та перспективи розвитку* (с. 175–182). ХНПУ імені Г.С. Сковороди.
- Васильєва, Т.А., Котенко, С.І. (2023). *Проблеми і перспективи розвитку онлайн-освіти*. Сумський державний університет. <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/92574/1/Vasyl%CA%B9yeva.pdf>
- Григорова, Л.С., Житеньова, Н.В. (2022). Особливості викладання дизайнерських дисциплін в умовах воєнного стану. *Modern and global methods of the development of scientific thought* (с. 350–355). Italy. <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/9265>
- Єфімова, О., Барабаш, О., Подкопай Є., Сидоренко В. (2023). Проблеми вивчення хореографічних дисциплін в умовах дистанційного навчання. *Витоки педагогічної майстерності.*, (32), 124–127.
- Карпенко, Є. (2021). Дистанційне вивчення хорових дисциплін: втрати та знахідки. *Актуальні питання гуманітарних наук.*, 1(39), 345–351. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/39-1-57>
- Лондар, Л. (2022). Щодо забезпечення дистанційного навчання в Україні в умовах війни. *Освіта України в умовах воєнного стану: управління, цифровізація, євроінтеграційні аспекти* (с. 36–40). ДНУ «Інститут освітньої аналітики». <https://kerivnyk.info/2022/10/londar.html>
- Мартиненко, С. (2020). Забезпечення якості університетської освіти в умовах змішаного та дистанційного навчання. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*, (4), 7–13. <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2020.4.1>
- Парфентьева, І. П. (2023). Особливості проведення занять з дисциплін диригентсько-хорового циклу в умовах дистанційного навчання. *Час мистецької освіти. Мистецька освіта: реалії та перспективи розвитку* (с. 151–153). ХНПУ імені Г. С. Сковороди.
- Положення про використання технологій дистанційного навчання в освітньому процесі харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди* (2021) (Харківська область) (Україна). <http://surl.li/mvienv>
- Положення про стажування педагогічних і науково-педагогічних працівників на платформі дистанційної освіти MOODLE (BC-16)* (2022) (Харківська область) (Україна). <http://surl.li/pusogl>
- Про затвердження Положення про дистанційне навчання, Наказ Міністерства освіти і науки України № 466* (2024) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>
- Ржечицька, С. А. (2022). Проблеми та переваги дистанційного навчання в мистецьких закладах вищої освіти. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія.*, (3), 100–105. <http://elib.nakkkim.edu.ua/handle/123456789/4561>
- Соколова, А. (2022). Інтерактивні форми і методи дистанційного навчання майбутніх учителів музичного мистецтва. *Professional Art Education*, 3(1), 6-16. <https://doi.org/10.34142/27091805.2022.3.01.01>

REFERENCES

- Gavrilova, L., & Katasonova, J. (2017). Theoretical aspects of distance learning in Ukraine. *Educological Discourse*, 168–182. <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2017.1-2.1682> [in Ukrainian]
- Altukhova A.V., Rostovtseva N.S. (2021). *Mozhlyvosti vykorystannya dystantsiynoho navchannya maybutnikh uchyteliv obrazotvorchoho mystetstva* [Possibilities of using distance learning in the training of future teachers of fine arts.]. *Naukovyy zbirnyk «interkonf»*, (58), 97–103. [in Ukrainian]
- Bondarenko, A. (2019). *Dystantsiyna osvita muzykantiv-vykonavtsiv: problemy ta perspektyvy* [Distance education of musicians-performers: problems and prospects. Image of a modern teacher.]. *Imidzh suchasnoho pedahoha*, №5 (194), – 2019.- C.80-81 [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-3\(192\)-69-72](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-3(192)-69-72) [in Ukrainian]
- Vasylieva, O.V. (2021). *Orhanizatsiya vykladannya khorovoho dyryhuvannya z vykorystannyam dystantsiynoyi platformy MOODLE*. [Organization of teaching choral conducting using the MOODLE distance platform.] *U Dyryhent-s'ko-khorova osvita: syntezy teorii ta praktyky* (s. 6–9). *KHNUM imeni I.P. Kotlyarevs'koho* [in Ukrainian]
- Vasylieva, O.V., Martynenko, T.O. (2023). *Pidhotovka ta orhanizatsiya kvalifikatsiynoho vyprobuvannya z dyryhuvannya khorom v umovakh dystantsiynoho navchannya*. [Preparation and organization of the qualification exam in choir conducting in distance learning.] *U Chas mystets'koyi osvity. Mystets'ka osvita: realiyi ta perspektyvy rozvytku* (s. 175–182). *KHNPU imeni H. S. Skovorody* [in Ukrainian]
- Vasyl'yeva, T.A., Kotenko, S.I. (2023). *Problemy i perspektyvy rozvytku onlayn-osvity*. [Problems and prospects of online education development] *Sums'kyy derzhavnyy universytet*. <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/92574/1/Vasyl%CA%B9yeva.pdf> [in Ukrainian]
- Hryhorova, L.S., Zhytyen'ova, N.V. (2022). *Osoblyvosti vykladannya dyzayners'kykh dystsyplin v umovakh viys'kovoho stanu*. [Peculiarities of teaching design disciplines in the conditions of the military state.] *U Suchasni ta svitovi metody rozvytku naukovoyi dumky* (s. 350–355). *Italiya* <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/9265> [in Ukrainian]
- Yefimova, O., Barabash, YE., Sydorenko, V. (2023). *Problemy vyvchennya khoreorafichnykh dystsyplin v umovakh dystantsiynoho navchannya*. [Problems of learning choreographic disciplines in conditions of distance learning.] *Vytoky pedahohichnoyi maysternosti.*, (32), 124–127 [in Ukrainian]
- Karpenko, YE. (2021). *Dystantsiyne vyvchennya khorovykh dystsyplin: vtraty ta znakhidky*. [Distance learning of choreographic disciplines: losses and advantages.] *Aktual'ni pytannya humanitarnykh nauk.*, 1(39), 345–351. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/39-1-57> [in Ukrainian]
- Londar, L. (2022). *Shchodo zabezpechennya dystantsiynoho navchannya v Ukrayini v umovakh viyny*. [The need to ensure distance learning in Ukraine in conditions of war.] *U Osvita Ukrayiny v umovakh voyennoho stanu: upravlinnya, tsyfrovizatsiya, yevrointehratsiyni aspekty* (s. 36–40). *DNU «Instytut osvity i analityky»*. <https://kerivnyk.info/2022/10/londar.html> [in Ukrainian]
- Martynenko, S. (2020). *Zabezpechennya yakosti universytet-s'koyi osvity v umovakh zmishanoho ta dystantsiynoho navchannya*. *Neperervna profesiyna osvita: teoriya i praktyka*, (4), 7-13. [Ensuring the quality of university education in blended and distance learning environments] <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2020.4.1> [in Ukrainian]
- Sokolova, A. (2022). *Interaktyvni formy i metody dystantsiynoho navchannya maybutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva*. [Interactive forms and methods of distance education of future teachers of musical art.] *Profesiyna mystets'ka osvita*, 3(1), 6-16. <https://doi.org/10.34142/27091805.2022.3.01.01> [in Ukrainian]
- Parfent'eva, I. p. (2023). *Osoblyvosti provedennya zanyat' z dystsypliny dyryhent-s'ko-khorovoho tsykladu v umovakh dystantsiynoho navchannya*. [Peculiarities of conducting classes in the discipline of conducting and choral cycle in conditions of distance education] *U Chas mystets'koyi osvity. Mystets'ka osvita: realiyi ta perspektyvy rozvytku* (s. 151–153). *KHNPU imeni H. S. Skovorody* [in Ukrainian]
- Polozhennya pro vykorystannya tekhnolohiy dystantsiynoho navchannya v osvitynomu protsesi Kharkivs'koho natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni H.S.Skovorody (2021) (Kharkivs'ka oblast') (Ukrayina)*. [Regulations on the use of distance learning technologies in the educational process of Kharkiv National Pedagogical University named after G.S. Skovoroda (2021) (Kharkiv region) (Ukraine).] <http://sur1.li/mvienv> [in Ukrainian]

Polozhennya pro stazhuvannya pedahohichnykh ta naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv na platformi dystantsiynoyi osvity MOODLE (VS-16) (2022) (Kharkivs'ka oblast') (Ukrayina). [Regulations on internships of pedagogical and scientific-pedagogical workers on the distance education platform MOODLE (BC-16) (2022) (Kharkiv region) (Ukraine)] <http://surl.li/pusogl> [in Ukrainian]

Pro zatverdzhennya Polozhennya pro dystantsiynе navchannya, Nakaz MON Ukrayiny № 466 (2024) (Ukrayina). [On approval of the Regulations on distance learning, Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 466 (2024) (Ukraine)] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Tekst> [in Ukrainian]

Rzhechyts'ka, S. A. (2022). Problemy ta perevahy dystantsiynoho navchannya v mystets'kykh zakladakh vyshchoyi osvity. [Problems and advantages of distance learning in artistic institutions of higher education] Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiya., (3), 100–105. <http://elib.nakkkim.edu.ua/handle/123456789/4561> [in Ukrainian]

Gavrilova, L., & Katasonova, J. (2017). Theoretical aspects of distance learning in Ukraine. *Educological Discourse*, 168–182. <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2017.1-2.1682> [in Ukrainian]

Надійшла до редакції / Received: 01.11.2024
Рекомендовано до друку / Accepted: 05.12.2024

DOI <https://doi.org/10.34142/27091805.2024.5.02.06>

© *Oksana Vasilyeva*

Candidate of pedagogical sciences, Associate professor of the department of musical art in H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University

Kharkiv, Ukraine

email: voksana.vasylyieva@hnpu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-8918-4357>

© *Volodymyr Fomin*

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Dean of the Faculty of Arts in H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University

Kharkiv, Ukraine

email: v.v.fomin@hnpu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-8652-2023>

DISTANCE LEARNING IN ART MAJORS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS (ON THE EXAMPLE OF THE FACULTY OF ARTS IN H.S. SKOVORODA KHARKIV NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY)

Object. The purpose of this publication is to summarize and systematize the experience of distance learning at the Faculty of Arts of H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, identifying the strengths and weaknesses of this form of education in the context of the specific nature of arts disciplines. The objectives of the article focus on evaluating the potential of distance learning for the development of arts education, identifying its advantages and possibilities for individualizing the learning process, as well as determining the main challenges faced by students and faculty in the distance learning format, particularly those related to the specificities of creative processes, practical lessons, and assessment.

Methods and Methodology. The study employs traditional theoretical methods of analyzing scientific literature, curricula, methodological materials, and reports to understand the theoretical foundations and practical implementation of distance learning in arts education. In the course of the research, methods such as observation of online learning processes (online classes, forums, chats) were used to identify the features of student-teacher interaction and assess the impact of distance learning on the quality of creative assignments.

Research Results. The article offers a detailed analysis of the distance learning experience at the Faculty of Arts of H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University in key arts specialties: 014.13 Secondary Education (Music), 014.14 Secondary Education (Visual Arts), 022 Design, 024 Choreography. The authors examine how the university has adapted its educational process to contemporary challenges, focusing on aspects such as the use of online platforms, interactive teaching methods, and feedback between participants in the educational process.

The article deeply analyzes the problems faced by students and instructors of arts disciplines during distance learning. Among these are the lack of direct contact with the instructor, limited access to specialized equipment, and difficulties in developing practical skills and creative collaboration.

The authors provide specific recommendations for improving the organization of distance learning at the Faculty of Arts. They develop strategies to overcome challenges and maximize the benefits of the distance learning format.

Conclusions. The study demonstrates that, despite certain challenges related to the specifics of arts disciplines, distance learning at the Faculty of Arts of H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University allows for high-quality education and the development of students' creative abilities. The authors offer a range of practical recommendations that may be useful for other higher education institutions.

Keywords: distance learning, arts education, higher education institutions, online platforms, interactive methods, feedback